

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Adulterium & Stuprum. Falsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Quod insinuat in Exceptione *Prima*, homicidium fortuito patratum non esse justam accusationis causam, falsum est, cum homicidium prævideri potuit ac debuit. v. gr. cum Parentes pueros suos in cubili suo collocant, mortuosque eos reperiunt cum signis suffocationis; hoc enim in casu puniuntur ut Homicidæ, licet mitius, quam si eos consulto oppressissent; distinguere debuisset inter casum voluntarium & involuntarium.

Quod dicit in *REGULA Secunda*, eum, qui occidit aliquem, ad se aut alium tuendum non reputari homicidam, non est verum, nisi in casu. *Can. ult. CAUS. XIII. QUÆST. II.* quo scilicet opprimit latro vitam perinde ac bona aggressus, à cuius impetu se quis cum liberis, uxore ac Parentibus eripere non poterat. Casus hic jure excipitur, quia unicuique licet conservationi suæ, *Suorumque* invigilare, ut nominatim fert *Canon*; proximi autem Parentes eodem in periculo versantes, multò cariores sunt, quam bona. Extrà hunc casum aut alium similem, si ad tuendum alium quis occiderit quempiam, is à crimine non vacaret, posito quòd cum alio laessitus non fuisset; is enim non est legitimæ tutelæ casus, à culpâ immunis declaratus in Concilio Viennensi *CLEMENTINA de Homicidio*, quæ illud Homicidio per furiosum patrato exæquat.

Exceptio IV. falsa est; nulla enim est Lex Principum, quæ Excommunicatos occidere permittat.

Quinta & Sexta sunt perniciosæ, quippè Angelus tenebrarum Angeli lucis speciem ementitus, Devotis inspirare potest, Dei interesse, ut quasdam personas occidant, earumque cadem in nomine Dei imperare. *QUÆST. II. De iis, qui homicidii postulari possunt*, reducit ad *Primam*, quinam homicidæ dici debeant, aut sint. *Regulæ VII.* quibus solvitur atque exponitur, ad hanc rediguntur: accusari possunt quicumque in homicidium influunt. *Canones* hic laudati Homicidas tantum vocant eos, de quibus loquuntur, ideò quòd aliquatenus cædis sint participes.

In *QUÆSTIONE III. De penis homicidii*, sub *Regulis VIII.* Autor casus variorum homicidii generum colligit, & pœnas, quibus singula afficiuntur, ita ut unaquæque *Regula* unicum homicidii genus spectet, exceptâ *Primâ*, quæ de homicidio generatim loquitur. Hos omnes casus in *Regulam* unicam contrahere potuisset, dicendo, variis pœnis affici homicidium, ratione habitâ circumstantiarum ipsius; id probant collectæ *Regulæ*.

QUÆST. IV. nihil continet præter Decisionem casus Irregularitatis ex homicidio provenientis; scilicet, hac in re Clericus se reputare Irregularem debet, in dubio, an is, quem percussit, ex vulnere mortuus sit. Eximiam occasionem nactus erat exponendæ hujus speciei Irregularitatis ex homicidio nascentis, & quæ est una ex penis ipsius; de hoc tamen casu loquitur duntaxat, tanquam adjuncto.

PLAGIUM.

Nihil aliud dicit Autor de *Plagio* nisi, Plagiarios morte affici; nec monet Plagiarium, eum esse, qui Personas liberas subripit.

ADULTERIUM & STUPRUM.

Sub his verbis, quæ certas duntaxat obscœnitatis species designant, Autor de cæteris disserit, Incestu, Fornicatione, Sodomîâ, Conjunctione qualibet extrâ Matrimonium, amore dissoluto Uxoris propriæ. Ut ritè ordinarentur ea, quæ dicit in *Primâ* Quæstione, ubi agit de causis hujus Judicii, id est accusationis Adulterii aut Stupri, observare debuisset, crimina obscœnitatis, sub illis duobus, aut eorum nomine latissimè sumpto comprehendî posse: tum dixisset, omnem Conjunctionem extrâ legitimum Matrimonium illicitam esse; eam verò, quæ est contra naturam tam inter ipsos Conjugatos prohiberi, quam inter cæteros; deindè gradatim species lustravisset à minùs gravibus ad graviore, loquendo 1. de Fornicatione; 2. de Stupro; 3. de Adulterio; 4.

de Incestu; 5. de Peccatis contra naturam, Sodomîâ, & Bestialitate. Mera fornicatio huic *Titulo* convenire non videtur; quia non est causâ Judicii publici: idem est de amore perverso uxoris, de cohabitatione cum uxore Adulterâ, extrâ casum publicum, undè nascitur suspicio, virum esse criminis conjugis suæ conscium.

Exceptio ultima *Causæ IX.* falsa est; nam maritus, qui aliam uxorem, dimissâ priore, ducit, est in casu Bigamiæ actualis.

Cum ex Exceptionibus generalibus VIII. Causarum II. suprâ relatarum, sola *Octava* vera sit, ut ipse fatetur, generatim statuere debuisset, ex omnibus Exceptionibus seu Excusationibus criminum obscœnitatis, quæ leguntur in Jure, quas retulerat, unicam esse legitimam, nempe ignorantiam facti, quâ maritus cum aliâ muliere sive conjugatâ, sive cognatâ, sive virgine, concumbit, bonâ fide, credens se cum verâ uxore cohabitare.

Quod dicit in *Regulâ I. QUÆST. II.* maritum Adulterii postulare non posse uxorem, si Adulterio sit ipse maculatus, exolevit. Idem est de eo, quod dicit in *Tertia*, solos Cognatos ad accusationem incestus admitti.

In *QUÆST. III.* de penis, Autor loquitur de duabus aliis spurciæ speciebus: nempe Sacrilegio à Presbytero aut Moniali admisso, & Incesto Spirituali Sacerdotis cum filiâ spirituali sive per Baptismum, sive per Pœnitentiam susceptâ. Alteram speciem nomine peculiari earentem adjicit, nempe contubernium mulieris cum servis suis. 1. Trium Regularum *QUÆST. IV.* de adjunctis accusationis Adulterii, nihil huic Judicio peculiare continet: nam Juramentum Accusatoris in omnibus Causis Criminalibus requiritur.

Idem est de *Tertia*; nam Confessio unius è focus coram ipsius Juce facta, probationis vim non habet adversus alios, qui aliis Judicibus subjacent: aliud dicendum esset, si coram eodem Juce, atque eodem Juce procederetur. Vid. *GONZALEM. Cap. V. de Adulteriis.*

FALSUM.

Autor agens de causis, ob quas criminis falsi quis accusari potest, incipit à genere, cujus Definitionem omittit, quod faciendum erat, dicendo post *JUSTINIANUM*, *Falsum* esse imitationem & corruptionem Veri: indè tra- fit ad species, quarum generaliores sunt suppressio veritatis in casibus, in quibus ea exponi debet, & expressio rei veritate lædentis. Hæ duæ *Falsum* tantum continent, quod committitur aut verbo, aut scripto: Reliquæ species *Falsi* comprehenduntur sub *falso* facti consistentis in adulteratione Monetæ sive in Imagine, sive in pondere, sive in materiâ. 2. In adulteratione Mensurarum & Ponderum, 3. Mercium, miscendo malas cum bonis. 4. In subrogatione speciei minùs bonæ, speciei meliori, in Contractibus Venditionis aut Permutationis, 5. In corruptione Instrumentorum Publicorum. Alia est species criminis *Falsi*, consistentis in usu *falsi* sive Instrumenti, sive Monetæ, sive Mercis, in præjudicium tertii. His speciebus adjicienda est suppositio Personarum.

Autor referens causas hujus accusationis, primam omittere debuisset, quæ reperitur in omnibus aliis, velut genus in speciebus: cum dolus *falsum* criminale efficiat, de ipso loqui debuisset in prima causa, & ordine cæteras disponere neglexit; quo tamen nihil magis est necessarium in ejus Methodo. Plures assert, quæ affirmativam cum *Falso* habere non videntur, ideòque monere debuisset, hoc crimine se astringere eum, qui se, vel alios objicit periculo in illud cadendi, quales sunt ii, qui *falsas* Epistolas non lacerant, aut iis, ad quos pertinent, non restituant; ii, qui *Rescripta Pontificia* accipiunt ab alio, quam ab ipso, aut Ministris ejus; ii, qui pecuniam accipiunt ad accusandum aut deponendum, aut neutrum faciendum; Testes, qui alterutri Parti detegunt suam depositionem, quâ utraque abuti potest. Gestatio vestis virilis à muliere, inducit in errorem, perindè ac crimen *falsi*. Fortè hæc est ratio *Causarum* 3. 4. 7. 11. 12.

REGULÆ V.

REGULÆ V. QUÆST. II. circa pœnas Criminis Falsi indicant solum Canones & Leges, de eo agentes, & reduci potuissent ad Regulam unicam, quæ complexa esset omnes Casus, qui figillatim exponuntur in singulis. Quod dicitur in I. Crimen falsi par esse homicidio, restringi debet ad Casum Canonis 81. CAUS. I. QUÆST. III. laudati ab Autore.

MAGIA.

Quod continetur in *Questione Prima* de Causis accusationis hujus Criminis, nihil aliud est, quam congeries Casuum Argumento magis aut minus affirmum, & promissivum, ac sine expositione relatorum. Sunt Casus XIX. in quibus omnia reducuntur ad Prædictionem aut Inquisitionem futuri; ad Procuracionem boni aut mali per invocationem expressam aut tacitam Dæmonis, & ad varios modos, quibus hæc sunt. Plerique Casus ad Divinationem pertinent; quales sunt 1. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. 16. Qui eam exercent, variè vocantur: Divinus, Ariolus, Aruspex, Augur, Astrologus, Mathematicus, Genethliacus, Sortilegus, Necromanticus, Hydromanticus, Salitor; hæc vocabula exponuntur *Cap. I. CAUS. XXVI. QUÆST. III.* & à praxibus Paganorum derivantur. II. qui bonum aut malum, Dæmonis ope, procurant, vocantur Incantatores, Prestigiatores, Magi: de ipsis agitur Casibus 2. 3. 13. 15. Tres novissimi pertinent ad participationem Idolothorum.

Et hæc sunt, quæ circa *Caput. 15.* de Criminibus, aut Judiciis publicis inscriptum, observanda duximus. Autor hoc Argumentum discutiendo, congruum neglexit ordinem, postulante, ut à gravioribus Criminibus exorsus, ad leviora gradatim transfret: quippe Magia atrocior est Crimine Lææ Majestatis, cum illa Præcepta Primæ Tabulæ violet; hoc autem adversatur Præceptis Secundæ, inter quæ homicidium præcedit raptum Mulierum, de quo Autor differit priusquam de homicidio.

OBSERVATIONES in CAP. XVI. de SIMONIA.

Quamvis Autor de Judiciis publicis speciatim consideratis dicitur se proposuerit, & consequenter locutus sit de Criminibus octo, quæ his Judiciis obnoxia sunt, insinuat in Præfatione hujus Capituli, Simoniam, Hæresim & Usuram, de quibus acturus est, ad hæc Judicia non pertinere; cum enim dixisset, se Octo species Judiciorum publicorum exposuisse, adjicit superesse, ut loquatur de Simonia &c. nec dicit eas esse, reliquas Judiciorum publicorum Species, quorum expositionem suscepit, rerum hic connexionis, & perspicuitatis in coherentiâ Argumentorum defectus, levissimus est præ vitiis tam generalibus, quam specialibus hujus Dispensationis de Simonia.

1. Hic novum occurrit exemplum, Autorem executum non esse, quod pollicitus erat; nempe se Operi suo inferendum quidquid in Jure Canonico reperit.
2. Nihil est generale hoc in Capite præter Definitionem Simoniam, quamquam integritate necessariâ caret, quippe Simonia extenditur ad res Temporales Spirituallibus annexas, de quibus tamen silet definitio.
3. Omisâ distributione Simoniam in varias Species contentas sub Divisione ipsius in eam, quæ Jure Divino, & eam, quæ Jure Ecclesiastico prohibetur, & aliis indè nascentibus; scilicet, in eam, quæ prohibetur idè quod mala sit in se ipsâ, & eam quæ mala est tantum, quia prohibita; in eam, quæ circa Sacramenta, eorumque Cerimonias, & eam, quæ circa Beneficia versatur; in eam, quæ pertinet ad Benedictiones, Consecrationesve Ecclesiarum, aliorumque Locorum Cultui Divino destinatorum; in eam, quæ ad Benedictiones Vestium, Ornamentorum, Vasorum Sacrorum, & eam, quæ ad Sepulturam, aliasve Preces publicas tam pro Mortuis, quam pro Vivis offerendas pertinet; in eam, quæ Decimas, Primitias & Oblationes, & eam, quæ Visitationem, Dispensatio-

Tom. I.

nem, aliasve Grantias spectat; in eam, quæ circa Jurisdictionem Contentiosam, & eam, quæ circa Voluntariam Jurisdictionem versatur: in eam, quæ verè est Simonia, & eam, quæ nihil nisi speciem ejus ac nomen habet; in Simoniam Realem, Simoniam merè Consentionalem, & Simoniam partim Realem, partim Consentionalem: neglectis, inquam, his Divisionibus, per quas exponuntur Causæ, quibus Simoniam accusatio innititur, transit ad eas Causas, quibus plures annumerat, quæ ad illas non pertinent, ut patebit, ubi de vitiis specialibus dicemus.

4. Relatis duntaxat CAUSIS XX. accusationis Simoniam, quamvis tot sint, quot Casus Simoniam, quorum numerus amplissimus est, subjicit Exceptiones XXXII. quarum pleræque, Autore ipso fatente, falsæ sunt, hæc autem ad illas Causas pertinent. Hæc vitia diligenter evitata sunt in REGULIS nostris circa Simoniam.

Vitia Singularia sunt in CAUSIS VII. VIII. X. XVI. XIX. quæ Casus exhibent minimè Simoniacos: pecuniam à Discipulis exigere; Bona Ecclesiastica in suos usus convertere; debita sua gratuito non solvere; emere Ecclesiam, si hoc verbo intelligatur, Locus, seu adificium, in quo ad Officium Divinum celebrandum convenitur, converti ob quæstum, accipere propter commodum privatum Administrationem Ecclesiæ.

Causæ IX. XI. & XV. continent Casus Acceptationis Personarum. In iis dicitur de Collatione Ordinum per gratiam; de eâ, quæ fit quoque per gratiam Personis Indignis; de Reconciliatione Hominis, qui non est verè pœnitens, qui quidem Casus nullatenus Simoniaci sunt, aut si Casus ejusmodi Simoniaci sint, interpretativè tantum sunt, id est, cum sic concilietur favor, atque eliciantur Officia Personarum, quibus aut quarum respectu, aliis indulgetur; spes hæc pecuniæ numeratæ æquivalent.

Tres Replicationes & duæ Duplicationes, quæ ad exponendam *Exceptionem I.* subjiciuntur, saltem inutiles sunt, & sufficiebat dicere, quod si pecunia ad Ordinationem aut Electionem *Tirii* data, ipso inscio, in alterutram influxerit, eâ, uti non possit absque dispensatione; sed possit, si pecunia non influxerit, ut accidit, cum pecunia datur ab aliquo inimico, ad vitandam Ordinationem, aut Electionem, quam futuram prævidet.

Exceptio II. continet Casum Simoniam ex parte Personæ pecuniam ad Ordinationem numerantis, & ex parte accipientis; solus Ordinator ob suam ignorantiam ab eâ immunis est.

Exceptiones IV. V. VI. VIII. usque ad XVI. XVIII. ad XXI. XXIV. XXV. XXIX. ad XXXII. reprobantur ab Autore, & proindè veros Casus Simoniam continent. Quod dicit in *Questione II.* quemlibet ad Simoniam accusationem admitti, etiam Mulierem, non est in usu, ex quo accusatio publico Actori reservata est.

Quæstio III. deciditur per *Primam*; quippe omnes Simoniaci Simoniam accusari possunt. Porro omnes, qui impingunt in Casus in Causis atque Exceptionibus memoratos, sunt Simoniaci, sive tanquam Autores Simoniam, aut quatenus ejus Participes: itaque *Regula VIII.* vel continentur in Casibus *Quæstionis I.* vel novos adjiciunt; pleræque indicant solum Canones de Argumento loquentes, & Casus particulares spectant.

Regula VIII. Quæst. IV. ad unicam reduci possunt, dicendo scilicet, alias non esse pœnas in Corpore Juris adversus Simoniam latas, quam sequentes, Depositionem, Excommunicationem, Restitutionem simpli, vel dupli; cum præter has, aliæ sint pœnæ, enumeratio Autoris est imperfecta, sicut pleræque ejus Collectiones in aliis rebus, ita, ut ejus *Regulæ* nomen hoc non mereantur, ob defectum generalitatis in Regulis requisitæ.

Regula I. Quæst. V. de adjunctis, pertinet ad *Quartam* estque Suspendio administrationis Rerum Divinarum, quæ aliquando ab Excommunicatione eundem effectum pariente separatur.

Regula II. Quæ fert Mediatorem posse testimonium dicere